

R.T. No 1
DE KENNISMAKING
09/11/2012 Arnhem
notulen / blogarchief

Landelijk Ronde Tafel Gesprek over voortrajecten en instroom in het beeldende kunst en vormgevingsonderwijs.

9 november 2012 Arnhem

verslag

Aanwezig:

Jochem Otten (Dae)
Jose de Lange (Minerva Groningen)
Sieta Maring (Minerva Groningen)
Karien Wierenga (Rietveld Academie)
Nelleke Hendriks (ArtEZ)
Wouter Hooijmans (ArtEZ)
Zanne Zwart (KABK)
Rob Schouten (St Joost Breda)
Ton van Dalen (Willem de Kooning)
Lily Priesters (KABK)
Erna Alema (Rietveld Academie)
Eugene Jongerius (HKU)

Verslaglegging:

Dirmia Andeweg
Janneke Brouwers

Aanleiding:

In het afgelopen jaar voerde Wouter Hooijmans namens de Instroomgroep van ArtEZ een aantal verkennende gesprekken met collega instituten in het land over talentontwikkeling, voortrajecten en instroombeleid in het kunstonderwijs. Uit deze gesprekken, geïnspireerd door de Haagse collega's, ontstond het plan om een landelijke meeting te organiseren over dit thema. De bijeenkomst van 9 november bij ArtEZ in Arnhem is hieruit voortgekomen.

Ochtendprogramma

Tijdens de voorstelronde kwamen, vooruitlopend op het middagprogramma, al enkele discussiethema's aan bod:

** Wat is het doel van de vooropleiding? Leerlingen kennis laten maken met de academie of/en het talentniveau verder ontwikkelen.*

** Is het wenselijk om streng te selecteren voor vooropleidingen en oriëntatiecursussen: hier wordt verschillend mee omgegaan, vanuit diverse uitgangspunten, bv geef iedereen een kans voor de poort het kunstonderwijs te leren kennen of: iedereen die voor een vooropleiding in aanmerking komt moet in potentie al toelaatbaar zijn tot de bachelor.*

** Hoe kunnen we binnen het kunstonderwijs optimaal inspelen op maatschappelijke verandering? De sociale toegankelijkheid van academies is vandaag de dag breder, het hoeft niet meer van huis uit meegegeven te zijn.*

** Als de vijver kleiner wordt en er minder aanmeldingen voor de bacheloropleidingen dan voorheen zijn, blijkt het percentage van geschikte studenten onder deze groep hoger (DAE).*

** Bij selecteren aan de poort is de beeldende kwaliteit niet langer het enige criterium dat van belang is, meer aspecten dienen meegewogen te worden (competentie set).*

** Wat is de functie van thuisopdracht ter voorbereiding van het toelatingsexamen; bv het vormt een weergave van hoe de student tegen op de opleiding aankijkt.*

Middagprogramma

Tijdens het middagprogramma wisselen de aanwezige academies kennis en ervaring uit omtrent instroom. Dit gebeurt aan de hand van een viertal presentaties.

Presentatie Zanne Zwart KABK

Zanne geeft aan dat het ons aller verantwoordelijkheid is om het juiste beeld over een kunstacademie te schetsen. Van belang is om dit beeld te verspreiden onder een zo breed mogelijk publiek. De verschillende voortrajecten zijn opgezet vanuit het idee dat kunst een onderdeel zou moeten zijn van ieders leven.

KABK beschikt over de volgende vooropleidingen:

- School voor Jong Talent: bestaat sinds 12 jaar en is bedoeld voor leerlingen die vroeg starten met het ontwikkelen van hun talenten, binnen alle vormen van kunst. Het doel is om deze leerlingen uiteindelijk in te laten stromen in een HBO opleiding in de kunsten. Het in een zo vroeg mogelijk stadium begeleiden van jonge talenten op het gebied van dans en muziek lijkt voor alsnog een meer geaccepteerde vorm van onderwijs dan het vroegtijdig begeleiden van scholieren met een beeldend talent. Op dit moment volgen 180 leerlingen de School Voor Jong Talent. Daarvan zijn 21 leerlingen gericht op Beeldende Kunst.

- Voorbereidend jaar: van september tot mei, zodat er nog voldoende tijd is om toelating te doen voor een van de bacheloropleidingen. Het is een full-time studiejaar met lessen die in deeltijd worden gegeven. Leerlingen volgen dit jaar na hun middelbare school, het dient als een voorbereidend jaar. Duidelijk wordt wat het inhoudt om een studie te volgen aan de kunstacademie. Er geldt een toelatingsprocedure voor dit voorbereidend jaar. Momenteel zijn er twee klassen van 25 studenten. Centraal staat de creatieve ontwikkeling van de leerlingen, niet de techniek. Er is nog niet gekozen voor een specifieke richting. 90% van de studenten die het voorbereidende jaar volgen stroomt door naar een bacheloropleiding in de kunsten.

- Kidsclub: groep 7 en groep 8, regionaal, elke week wordt met een ander materiaal gewerkt. Gekeken wordt hoe de leerlingen omgaan met kritiek. De kidsclub kan ook dienen om te beoordelen of kinderen geschikt zijn voor de School voor Jong Talent.

- Oriëntatiecursus: zaterdagcursus van totaal 14 zaterdagen. De oriëntatiecursus start op twee momenten; bij de start van het schooljaar en na de open dag in januari. Het biedt een dwarsdoorsnede van de opleidingen aan de academie. De cursus die start in januari kan eventueel dienen als een vervolgcursus op de oriëntatiecursus in het najaar. Ook voor de oriëntatiecursus moet toelating gedaan worden.

Ongeacht het voortraject dat studenten doorlopen en hoe ze die hebben afgerond, ze moeten altijd een toelatingsexamen afleggen bij de desbetreffende opleiding.

Bekostiging:

voorbereidend jaar > student betaalt collegegeld. (Kunnen hier geen studiefinanciering voor aanvragen)

oriëntatiecursus > student betaalt cursusgeld

samenwerking VO scholen > VO scholen betalen.

Presentatie Karien Wierenga Rietveld Academie

- Vooropleiding: 30 weken 3 tot 4 dagdelen, 3 klassen, 60 studenten. Er wordt streng geselecteerd om op de vooropleiding van de Rietveld te kunnen komen. De beoordeling van de vooropleiding gebeurt in de gymzaal van de academie en is een behoorlijk spannend gebeuren. Ongeveer 30 studenten stromen na de vooropleiding door naar het basisjaar van de Rietveld academie.

- Oriëntatiejaar: Het oriëntatiejaar is een versimpelde vorm van de vooropleiding. Ook hier geldt een strenge selectie bij aanvang van het oriëntatiejaar. Ongeveer 2/3 van de aanmelders wordt toegelaten. Het Oriëntatiejaar bestaat uit les op zaterdag en huiswerk voor door de week. 1/3 à 1/4 stroomt door naar de bacheloropleiding.

- Rietveld remote: online-vooropleiding, studenten zitten online bij elkaar in de klas. maximaal 9 studenten.

Karien laat middels een schema zien wat de uitstroom van het voorbereidende jaar is. Het schema geeft antwoord op de vraag: gingen de studenten naar een opleiding van Rietveld, een andere academie in Nederland of naar een academie in het buitenland?

Karien zette Facebook in om geïnteresseerden te benaderen. Door een groep aan te maken op Facebook en alle geïnteresseerden toe te voegen ontstond een link tussen de studenten onderling en de Rietveld academie.

Presentatie Rob Schouten St Joost Breda

Voorafgaand aan propedeuse biedt St Joost Breda:

- Selectieassessment
- Vooropleiding
- Oriëntatiecursus
- Young@joost
- Portfolioworkshops
- Profievents
- Brugklasworkshops

Naast talent scouten en ontwikkelen geeft Rob Schouten aan dat hun voortrajecten ook duidelijk het doel hebben studenten te werven. Een aantal van hun voortrajecten wordt dan ook gratis aangeboden op het middelbaar onderwijs.

- Brugklasworkshops: 1 middag, gratis voor leerlingen VO
- Profievents: leerlingen 2e en 3e klas, 20 à 25 leerlingen in een groep, georganiseerd door Avans Hogeschool, een dagdeel, Meet & Greet met studenten, snuffelen aan de verschillende opleidingen, rondleiding. Om leerlingen te helpen hun profielkeuze te maken.
- Portfolioworkshops: 3e en 4e jaar VO, intro in kunstonderwijs HBO, korte opdracht, portfolioschouw met leden van de selectiecommissie.
- Young@joost: 12 tot 16 jaar, groep 25 leerlingen, digitale media focus, connectie digitaal en analoog, 12 dagdelen op zaterdag, nadruk op Art & Technology. Er geldt een toelatingsprocedure.
- Oriëntatiecursus: 5 zaterdagen, Beeldende Kunst en Vormgeving, beoordeling, advies.
- Vooropleiding: 40 deelnemers, 20 zaterdagen, excursies, 2D en 3D, 1 dag meedoen in propedeusejaar, module concept, beeld en betekenis > eigen fascinatie.
- Selectieassessment: thuisopdracht, 1 dag, beoordeling op competenties; creativiteit, reflectief vermogen, presentatievaardigheden, techniek, communicatie, rapportage na selectie op basis van competenties, deze ontvang je schriftelijk en wordt opgenomen in Osiris.

Presentatie Nelleke Hendriks, ArtEZ art & design onderzoek en invoering spelregels toelatingsexamens

Nelleke geeft een korte presentatie van het onderzoek dat heeft geleid tot nieuwe spelregels voor de toelatingsexamens van de vijftien Art & Design bachelor opleidingen die ArtEZ heeft, verspreid over drie vestigingsplaatsen, Arnhem, Zwolle en Enschede. Er is behoefte aan afstemming van de uiteenlopende toelatingsprocedures en aan verheldering van de algemene en de opleiding specifieke toelatingscriteria.

Een tweede doelstelling is om het toelatingsexamen nadrukkelijker te positioneren als scharnier in de lange leerlijn van talentontwikkeling voor de poort, naar instroom en doorstroom naar de opleidingen (of verwijzing naar elders).

Deze twee doelstellingen hebben geleid tot de volgende spelregels voor de toelatingsexamens:

De toelatingscriteria zijn voor alle opleidingen als volgt:

- Creërend vermogen. Dit is het vermogen je beeldend uit te drukken, te werken vanuit de waarneming en conceptueel. Je hebt inzicht in en gevoel voor kleur, vorm en materiaal. Uit jouw werk spreekt oorspronkelijkheid en originaliteit.
- Communicatief vermogen. Je bent communicatief vaardig, deelt jouw fascinatie en inspiratie en je toont daadkracht en discipline. (noot: organiserend is vervangen door communicatief)
- Kritische reflectie. Je hebt een onderzoekende en experimentele instelling, belangstelling voor kunst en cultuur en gerichte belangstelling voor het vakgebied.

De opleidingen zijn verantwoordelijk voor hun toelating (dwz geen toelating tot een algemeen basisjaar – op sommige locaties is het eerste semester wel breed interdisciplinair).

Aanvullend op de toelatingscriteria stelt iedere opleiding specifieke aandachtspunten vast voor het eigen toelatingsexamen.

De thuisopdracht ter voorbereiding van het toelatingsexamen is opleiding specifiek, maar is in ieder geval gericht op de drie toelatingscriteria. In praktische zin wordt dit vertaald naar “maken”, “Inspiratie” en “reflectie”.

Verder vullen de toelatingkandidaten een CV vragenformulier in, stellen een portfolio samen, voeren een gesprek met toelatingscommissie, en werken naar behoefte van de opleiding op de academie aan een toelatingsoopdracht.

Afsluiting van de dag

In zijn nabeschuiving vraagt Wouter Hooijmans het gezelschap om een uitspraak over het belang van dit overleg; is het de moeite waard om een vervolg aan deze bijeenkomst te geven? Het antwoord was unaniem bevestigend, daarmee is de landelijke werkgroep Voortrajecten en Instroom Beeldende Kunstopleidingen officieel in oprichting.

Afspraken:

- De aanwezigen zijn positief over het plan om contact te leggen met het OBK voor mogelijke aansluiting van de werkgroep voortrajecten in instroom.
- Wouter en Nelleke sturen een bericht rond met de uitnodiging om de gezamenlijke agenda aan te scherpen. Onderwerpen voor op de agenda zijn bv:

Wat is ervoor nodig om de lange leerlijn beeldende kunst/design van jongs af tot aan bachelor/master studie te versterken?

Is één landelijke vooropleiding een aantrekkelijk toekomstperspectief. Gesprekspartners zoeken onder conservatoria en theater-dansopleidingen?

Is het wenselijk om het aantal “vooropgeleide” studenten te vergroten en zo ja, hoe dan?

Hoe verhouden we ons tot Europa en wereldwijd tav talentontwikkeling en voortrajecten?

Kunnen we van elkaar leren tav doorstroompercentages, kwaliteitscriteria voor voortrajecten, instroomcriteria,

De dag wordt afgesloten met een rondleiding door het gebouw en een borrel.